

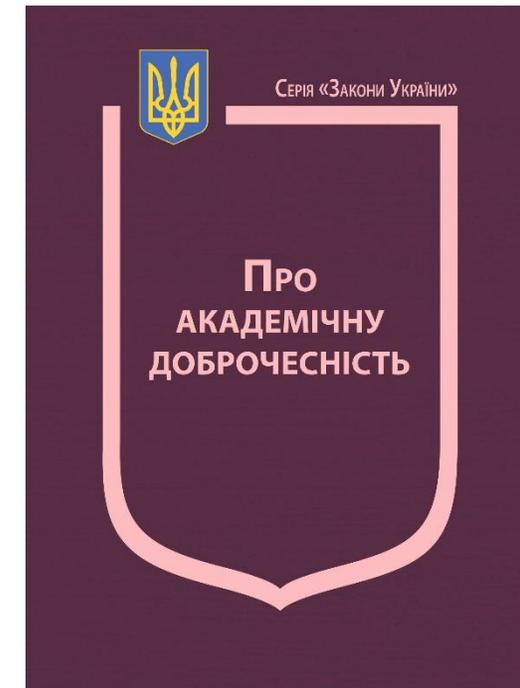
Академічна доброчесність у науковій діяльності

ЮЛІЯ ПОЛОВИНЧАК

НБУВ, 26.03.2026

Ключові нормативні акти, що регулюють питання академічної доброчесності:

Лист МОН №1/11-8681 від 15.08.2018 «Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах»: Детальний методичний посібник для закладів освіти

Авторські підходи, що забезпечують академічну доброчесність:

- оригінальності поданих статей (матеріали не були опубліковані в інших виданнях будь-якими мовами);
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації;
- посилення на джерела інформації у разі використання запозичених ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- уникання самоплагіату
- у випадку використання технологій штучного інтелекту (ШІ) має бути заявлено та чітко обґрунтовано наукову мету, інструментарій та методологію такого використання; відповідальність за точність, цілісність і оригінальність наукових робіт та контент несуть автори робіт.

Основні проблеми тексту, що визначаються як академічний плагіат:

-
- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат;
  - перефразування тексту джерела, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;
  - використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з інших авторів без посилання на це джерело;
  - фальсифікація та фабрикація даних і результатів дослідження;

Основні проблеми тексту, що визначаються як академічний плагіат:

- створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел (компіляція);
- некоректні посилання на джерела або неповний склад їх бібліографічного опису, що перешкоджає їх ідентифікації;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових без належного зазначення цього факту;

Основні різновиди самоплагіату:

- повторна публікація, в т.ч. в перекладі;
- **агрегування** чи доповнення даних – суміщення старих і нових даних без їх чіткої ідентифікації з відповідними посиланнями на попередні публікації; **деагрегування** – публікація частини раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію;
- повторний аналіз раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію цих даних та раніше виконаного їх аналізу;
- подання у звітах із виконання різних наукових проектів тих самих результатів як таких, що отримані при виконанні відповідного проекту;

Самоплагіатом не є обмежене використання в дисертаціях, монографіях, підручниках, навчальних посібниках фрагментів раніше опублікованих робіт автора, якщо у новій роботі наведено відповідну інформацію;

Вимоги до ШІ політик:

- Чітке розмежування між контентом, створеним із використанням ШІ, та повністю згенерованими ним матеріалами, матриця «Дозволено / З обережністю / Заборонено» для всіх етапів дослідження:

- ✓ ШІ як «партнер для мислення» (брейнштормінг, перефразування, мовна корекція, візуалізація);
- ✓ пошук інформації для наукових робіт;
- ✓ подання згенерованого тексту як власного.

- Прозорість і декларування: у випадку використання технологій ШІ має бути заявлено та чітко обґрунтовано наукову мету, інструментарій та методологію такого використання; відповідальність за точність, цілісність і оригінальність наукових робіт та контент несуть автори робіт

Ознаки хижацьких (сміттєвих) видань і недоброчесних видавничих практик:

- відсутність експертного рецензування (перевірка рукопису відбувається підозріло швидко);
- видання не має чітко сформульованої спеціалізації та працює з багатьма дисциплінами;
- замало інформації на сайті журналу, відсутня поштова адреса, вигадані імпаکت-фактори та непідтверджене індексування;
- «мімікрія» під європейські чи американські видання;
- частота випусків / кількість статей / незрозуміла цінова політика, агресивний маркетинг.